

5. Libicki, M., 1995. What Is Information Warfare? [e-book]. Washington, National Defense University. Available at: <http://www.dtic.mil/get-tr-doc/pdf?AD=ADA367662>

6. Damjanović, D., Types of information warfare and examples of malicious programs of information warfare, pp.1044-1059

7. Arquilla, J. & Ronfeldt, D., 1995. Network war and cyberwar, a copy of the study publication in «Comparative Strategy». RAND Corporation

УДК 347.23

Москалюк Н. Б.

*д.ю.н., доцент, в.о. завідувача кафедри
безпеки та правоохоронної діяльності,
Західноукраїнський національний університет*

ПРАВОВІ ЗАСАДИ НАЦІОНАЛІЗАЦІЇ В УМОВАХ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ

Російсько-українська війна внесла свої корективи не лише у питання реалізації та захисту прав власності національних фізичних та юридичних осіб, а й у питання особливих способів набуття прав державної власності Україною. Йдеться про можливості, які надаються IV Гаазькою конвенцією про закони і звичаї війни на суходолі та додатка до неї: Положення про закони і звичаї війни на суходолі [1]. Саме на основі положень конвенції 3 березня 2022 року Верховна Рада України прийняла Закон України «Про основні засади примусового вилучення в Україні об'єктів права власності Російської Федерації та її резидентів», де визначила, що «З метою захисту суверенітету і територіальної цілісності України, національних інтересів, національної безпеки, забезпечення її економічної самостійності, прав, свобод та законних інтересів громадян України, суспільства та держави, враховуючи повномасштабну агресивну війну, яку Російська Федерація розв'язала і веде проти України та Українського народу з порушенням норм міжнародного права, вчиняючи злочини проти людства, виходячи з положень Конституції України, Декларації про державний суверенітет України та загальновизнаних міжнародних норм і правил, зокрема щодо суверенного права України на захист, враховуючи Указ Президента України "Про введення воєнного стану в Україні" від 24 лютого 2022 року № 64/2022, затверджений Законом України "Про затвердження Указу Президента України "Про введення воєнного стану в

Україні" від 24 лютого 2022 року № 2102-IX, з урахуванням потреби невідкладного та ефективного реагування на наявні загрози національним інтересам України, враховуючи положення IV Гаазької конвенції про закони і звичаї війни на суходолі та додатка до неї: Положення про закони і звичаї війни на суходолі від 18 жовтня 1907 року, Верховна Рада України прийняла цей Закон, який визначає правові засади примусового вилучення з мотивів суспільної необхідності (включаючи випадки, за яких це настійно вимагається військовою необхідністю) об'єктів права власності Російської Федерації як держави, яка почала повномасштабну війну проти України, та її резидентів [2].

Основою цього документу є законодавчо закріплена можливість примусового вилучення об'єктів права власності Російської Федерації та об'єктів права власності її резидентів на користь держави Україна. Тобто в умовах воєнного часу до переліку виключних підстав набуття права власності державою додається така підстава як примусове вилучення власності держави-агресора та її резидентів.

Серед принципів такого вилучення передбачено: законність, прозорість, об'єктивність, відповідність меті, стратегічна важливість, а також ефективність. Важливо, що вказане примусове вилучення здійснюється без будь-якої компенсації (відшкодування) їх вартості, враховуючи повномасштабну агресивну війну, яку Російська Федерація розв'язала і веде проти України та Українського народу. Останнє твердження, на нашу думку, цілком можна вважати ще одним принципом вилучення. Саме вказівкою про безкомпенсаційність національний законодавець вводить в обіг поняття безоплатної націоналізації. Та на відміну від тієї, яку Україна вже зазнала за часів перебування у складі СРСР, теперішня безоплатна націоналізація є відповіддю на воєнну агресію. В своїх попередніх публікаціях [3] ми відстоювали думку про необхідність запровадження механізму націоналізації як протилежного до механізму приватизації для досягнення балансу між різними формами власності. Проте, в наших публікаціях йшлося виключно про оплатну націоналізацію за умов визнаної суспільної необхідності. Безоплатна націоналізація нами засуджувалась і не сприймалась в умовах сучасного розвитку суспільства. Та, на жаль, умови ведення агресивної війни з боку РФ внесли свої корективи у відношення до націоналізації. За тих умов, в яких нам довелось існувати, рішення про введення примусового відчуження є, на нашу думку, виправданим і справедливим.

Аналіз Закону про примусове відчуження дозволяє стверджувати про наступні позитивні його характеристики:

1) його норми стосуються об'єктів власності лише держави Російська Федерація та її резидентів. При цьому під резидентом закон розуміє «юридичних осіб (їх філії, представництва), що здійснюють свою діяльність

відповідно до законодавства України на території України, засновником (учасником, акціонером) або бенефіціаром яких прямо або опосередковано є Російська Федерація та/або у яких Російська Федерація прямо або опосередковано чи юридичні особи, засновником (учасником, акціонером) або бенефіціаром яких є Російська Федерація та/або у яких Російська Федерація прямо або опосередковано має частку у статутному (складеному) капіталі, акції, паї, інше членство (участь у будь-якій формі) у юридичній особі». Тобто звичайних фізичних осіб- громадян РФ цей закон не стосується;

2) особливим є порядок прийняття рішення про примусове вилучення в Україні об'єктів права власності Російської Федерації та її резидентів, адже воно приймається Радою національної безпеки і оборони України та вводиться в дію указом Президента України. Таке прийняття цілком характерне для умов воєнного стану. Водночас вказується, що «не пізніше як у шестимісячний строк після скасування чи завершення воєнного стану в Україні указ Президента України, яким введено в дію рішення Ради національної безпеки і оборони України про примусове вилучення в Україні об'єктів права власності Російської Федерації та її резидентів, підлягає затвердженню Верховною Радою України шляхом прийняття відповідного закону» [2]. Саме цю норму вважаємо фундаментальною для реалізації принципу законності;

3) вірно визначений механізм володіння вилученим майном державою Україна, адже примусово вилучені об'єкти права власності передаються у господарське відання на тимчасовій або постійній основі спеціалізованому державному підприємству, яке у разі необхідності створюється за рішенням Кабінету Міністрів України на базі вилучених об'єктів права власності Російської Федерації та її резидентів (цілісних майнових комплексів);

4) з метою уникнення перешкод у реєстрації і використання вилученого майна передбачається, що винесення судом рішень про забезпечення позову не зупиняє дії рішення органу державної влади, пов'язаного з примусовим вилученням в Україні об'єктів права власності Російської Федерації та її резидентів, та не є підставою для зупинення процесу реєстрації речових прав. Відтак оспорювання примусового вилучення не зможе вчинити перешкоди до реєстрації прав;

5) момент набуття права власності державою на вилучене майно визначений з дня введення в дію указом Президента України рішення Ради національної безпеки і оборони України про примусове вилучення в Україні об'єктів права власності Російської Федерації та її резидентів.

Єдиним, чого нам бракує в характеризованому законі - це норм щодо умов повернення права власності попереднім власникам. Так, за умов капітуляції РФ і повної виплати репарацій слід було б передбачити можливість звернення за поверненням примусово вилученого майна. За умови його збереження, воно

могло б бути переданим назад РФ або її резидентам. Такою нормою Україна в котре б довела повагу до права власності усіх суб'єктів і можливість повернення до попереднього стану якщо воєнний конфлікт буде вичерпано із повністю виплаченими репараціями. Ми усвідомлюємо, що чекати на втілення зазначеної можливості прийдеться мабуть через кілька десятиліть, та існування вказаної норми довело б гуманність та демократичність нашої держави навіть у такий складний час, який ми маємо зараз.

ЛІТЕРАТУРА:

1. IV Гаазька конвенція про закони і звичаї війни на суходолі та додатка до неї: Положення про закони і звичаї війни на суходолі від 18 жовтня 1907 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_222#Text
2. Закон України «Про основні засади примусового вилучення в Україні об'єктів права власності Російської Федерації та її резидентів» від 03.03.2022 № 2116-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2116-20#Text>
3. Москалюк Н. Б. Гносеологічні аспекти націоналізації в системі набуття прав державної власності. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2018. №6 (21). С. 106-112.

УДК 343.5

Муравська Ю. Є.

*к.е.н., доцент, доцент кафедри безпеки та
правоохоронної діяльності,
Західноукраїнський національний університет*

ПОНЯТТЯ ТА СУТНІСТЬ ЕКОНОМІЧНОЇ РОЗВІДКИ В КОНТЕКСТІ ЇЇ ВІДМІННОСТІ ВІД БІЗНЕС-АНАЛІТИКИ

У сучасній літературі з економічної безпеки широко описані економічні та стратегічні питання зі сфери економічної розвідки, методологія управління проектами, принципи управління підприємств, але набагато менше даних стосується бізнес-аналітики, джерел бізнес-інформації, способів отримання даних, а також методів перетворення зібраних даних в агреговані результати та рекомендації, що підтримують процес прийняття бізнес-рішень. Аналітична інформація підтримує процес прийняття рішень на різних рівнях управління. Роль інформації полягає у зменшенні невизначеності конкретної дії та формує гарантії апріорної правильності прийнятих рішень. Розрізняють внутрішні